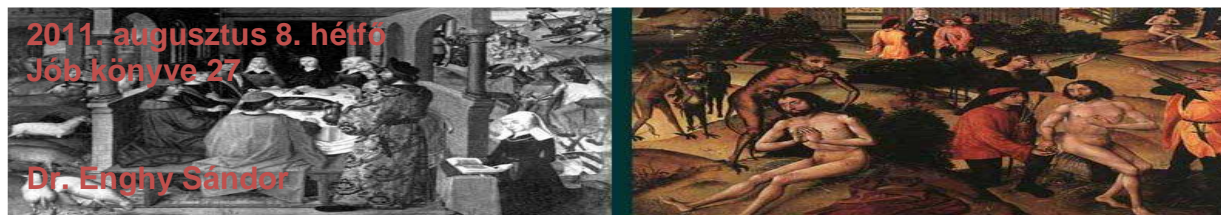

IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján

2011. augusztus 8. hétfő
Jób könyve 27

Dr. Enghy Sándor

Jób befejező beszédei: Védi ártatlanságát

^{27,1}Jób folytatta beszédét, és ezt mondta: ^{27,2}Az élő Istenre mondom, aki megfosztott igazamtól, és a Mindenhatóra, aki megkeserítette lelkemet, ^{27,3}hogy amíg csak lélegzem, és Isten lehelete van bennem, ^{27,4}nem szól ajkam álnokságot, nem mond nyelvem hamisságot. ^{27,5}Távol legyen tőlem, hogy igazat adjak nektek! Míg csak meg nem halok, nem engedek feddhetetlenségemből. ^{27,6}Igazamhoz ragaszkodom, nem hagyom, egyetlen napomért sem gyaláz a szívem. ^{27,7}Úgy járjon ellenségem, mint a bűnös ember, és aki ellenem támad, mint az álnok. ^{27,8}Mert van-e reménye az elvetemültnek, ha véget vet neki Isten, és számon kéri tőle életét? ^{27,9}Meghallgatja-e Isten a kiáltását, ha végszükségbe kerül? ^{27,10}Gyönyörködhet-e a Mindenhatóban? Segítségül hívhatja-e bármikor az Istent?

A gonoszok sorsa rosszra fordul

^{27,11}Megtanítalak benneteket Isten hatalmára. Nem titkolom el, mi a Mindenható terve. ^{27,12}Hiszen mindnyájan látjátok! Miért beszéltek hát hiábavalóságot? ^{27,13}Ez jut a bűnös embernek Istentől, ilyen örökséget kapnak az erőszakoskodók a Mindenhatótól: ^{27,14}Ha sok gyermeke lesz is, fegyver vár rájuk, utódaiknak kenyere sem lesz elég. ^{27,15}Maradékait dögvész viszi sírba, özvegyeik nem siratják őket. ^{27,16}Ha annyi ezüstöt halmozna is fel, mint a por, és annyi öltözéket készíttetne, mint az agyag: ^{27,17}készíthet, de az igazak öltik majd magukra, az ezüstön pedig az ártatlanok osztoznak. ^{27,18}Háza, amit épített, mint a molyfészék, vagy mint a kunyhó, melyet a csósz készített. ^{27,19}A gazdag lefekszik, de nem lesz az többé: mire fölnyitja szemét, semmije sem lesz. ^{27,20}Rémület lepi meg, mint az árvíz, éjjel ragadja el a forgószelet. ^{27,21}Fölkapja őt a keleti szél, és elmegy, elragadja lakóhelyéről. ^{27,22}Dobálja kíméletlenül, futva menekül előle. ^{27,23}Összecsapják tenyerüket miatta, és fölszisszennek lakóhelyén.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A fejezet első verse szerint Jób Bildádnak adott válaszárol van itt szó, mely az előző fejezet folytatása. Az új kezdetben különösnek tartják a magyarázók Jób nevét, hiszen már az előző fejezetben is nála volt a szó. Ezt arra nézve tekintik bizonyítéknak, hogy a 26. fejezet nem Jóbé. Logikus azonban, hogy ez a fejezet az előző folytatása (תָּוִי). Kezdeteket másképp szokott megfogalmazni a szerző. Ott ahol egyéb helyen találunk ilyen szó szerint egyező megfogalmazást (29,1), a magyarázók nem beszélnek más szerzőről, tehát itt sincs erre szükség. Aki ezt nem fogadja el, az a 27,13–23-t Jób egyik barát szájába adja és akkor ez a szakasz más helyre kerül. Például Bildád beszédeként a 24,13–24, vagy a 25,1–6 után. Van, aki csak a 27,1–12-t fogadja el Jób beszédeként, más pedig a 27,1–6. és a 11–12. verseket, de találunk olyan magyarázatot is, mely szerint a 11. és a 12. versek kivételével a 27,7–23 Cófáré. Akik a 27,13–23-at tartják Cófár beszédének, azok azt állítják, hogy a 13. versben valaha Cófár nevének kellett állnia. A szöveg felosztását tekintve, ezeknek a megoldásoknak egyéb variációi is léteznek az irodalomban.¹ Jób az első nagyobb egységben (27,1–12) kitart ártatlansága mellett. Mítán az előző fejezetben elmondta, hogy milyen hatástalanok voltak Bildád szavai, aki ennyi erővel akár hallgathatott is volna (26,1–4) és lefestette neki Isten nagyságát (26,5–14), számára Bildád szavainak ez az egyetlen következtetése marad, hogy ő maga ártatlan. Jób ártatlanságának bizonyítását egy ünnepélyes esküvel kezdi (2. vers), melyben Istent is vádolja, hogy megkeserítette életét. Isten mindenhatósága (יְהוָה) ebben az összefüggésben nem tűnik egészen pozitívnek, hiszen hatalmát Jób életében semmi nem korlátozza, sőt az igazsággal szemben is gátlástalan: Jóbót igazától fosztotta meg. Jóbnak ebben a tekintetben azon-

lunk ilyen szó szerint egyező megfogalmazást (29,1), a magyarázók nem beszélnek más szerzőről, tehát itt sincs erre szükség. Aki ezt nem fogadja el, az a 27,13–23-t Jób egyik barát szájába adja és akkor ez a szakasz más helyre kerül. Például Bildád beszédeként a 24,13–24, vagy a 25,1–6 után. Van, aki csak a 27,1–12-t fogadja el Jób beszédeként, más pedig a 27,1–6. és a 11–12. verseket, de találunk olyan magyarázatot is, mely szerint a 11. és a 12. versek kivételével a 27,7–23 Cófáré. Akik a 27,13–23-at tartják Cófár beszédének, azok azt állítják, hogy a 13. versben valaha Cófár nevének kellett állnia. A szöveg felosztását tekintve, ezeknek a megoldásoknak egyéb variációi is léteznek az irodalomban.¹ Jób az első nagyobb egységben (27,1–12) kitart ártatlansága mellett. Mítán az előző fejezetben elmondta, hogy milyen hatástalanok voltak Bildád szavai, aki ennyi erővel akár hallgathatott is volna (26,1–4) és lefestette neki Isten nagyságát (26,5–14), számára Bildád szavainak ez az egyetlen következtetése marad, hogy ő maga ártatlan. Jób ártatlanságának bizonyítását egy ünnepélyes esküvel kezdi (2. vers), melyben Istent is vádolja, hogy megkeserítette életét. Isten mindenhatósága (יְהוָה) ebben az összefüggésben nem tűnik egészen pozitívnek, hiszen hatalmát Jób életében semmi nem korlátozza, sőt az igazsággal szemben is gátlástalan: Jóbót igazától fosztotta meg. Jóbnak ebben a tekintetben azon-

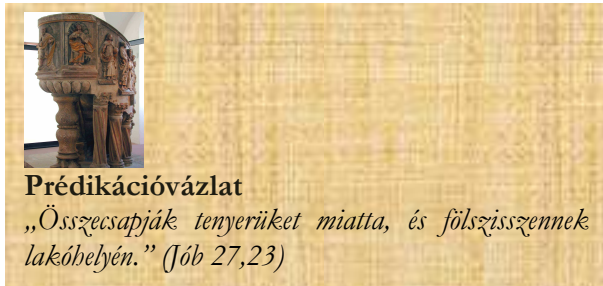
¹ PAUL – BRINK – BETTE: *Bijbelcommentaar Ezra, Nehemia, Ester, Job*, i. m., 389. 619.; DE WILDE : *Das Buch Hiob*, i. m., 253. 260–261. 265.; GORDIS : *The book of Job*, i. m. 535.; HARTLEY : *The book of Job*, i. m., 355–372.

ban nem ez az utolsó szava. A 42,2–6-ban már csodálattal tekint az örök rendre. Nyilvánvalóan ez is hozzátartozik gondolatai teljességéhez és ez abból is kiderül, hogy Isten nem ítéli őt el (42,7–10). A következő egység (27,13–23) a gonoszok sorsáról szól. Arról, hogy mit várhatnak Istentől. A 13. vers eleje, mely Cófár beszédéből való, tökéletesen megegyezik a 20,29-cel (וְהוּ חִלְקֵי אָדָם רָשָׁעִים). Ha a 27. fejezetben is Cófár beszél, akkor itt a 20. fejezet gondolatait folytatja, melyekhez képest semmit nem akar változtatni, hanem azokat folytatja. Ha viszont a 27. fejezetben Jóbnak tulajdonítjuk ezeket a szavakat, akkor Jób azért idézi Cófárt, hogy őt magát szembesítse itt saját beszédével. Lényeg, hogy a gonosz mindenestől pusztulásra jut, gyermekeivel, vagyonával együtt, az igaz pedig diadalmaskodik. Ezt a gondolatot ábrázolja a szöveg egy költői khiasztikus szerkezetben (16–17. vers), kiemelve a gazdagnak politikai, gazdasági hatalmat jelentő pénz mindent befolyásoló szerepével szemben az igazat és az ártatlant:

וְהוּ חִלְקֵי אָדָם רָשָׁעִים
אִם יִצְבֹּר כְּעֵפֶר כֶּסֶף וְכַחמֹר יָבִין מִלְבוּשׁ:
יָבִין וְהוּ חִלְקֵי אָדָם רָשָׁעִים יִלְבֹּשׁ יָבִין יְחִלֵּק:

Ezt a központi üzenetet – hogy az igaz élvezi, amit a bűnös összegyűjt – máshol is megerősíti a bölcsességirodalom: Péld 13,22; 28,8; Préd 2,26. A khiasztikus szerkesztés hangsúlyt kifejező szerepét a qumráni Jób targum²² valószínű nem ismerte fel, ezért fordítja a כֶּסֶף- et egyszer זָה -zal, mely pénzérme, azután meg a מִמּוֹן (Mammon – érték, pénz, gazdagság)-nal. Ugyanez a szöveg a יָבִין sorokat összekötő szerepét is megszünteti, amikor a szót פֶּלֶא -gal, az alamizsna osztogatás kifejezésével adja vissza. Ezek a fordítások gyengítik a szerkezet kifejező erejét. A gonosz pusztulása környezetében kárörömöt és gúnyt vált ki, mely a kudarc, és nyomorúság automatikus következménye az emberek között. Ennek megfogalmazása más helyekhez hasonlóan a 23. vers: a gonosz után semmi nem marad, csak káröröm és gúny. Halála borzalmát még tragikusabbá, kegyetlenebbé teszi, hogy sírás sem marad utána (15. vers), csak ez.

²² money/coins...money...divide/share out - *Qumrân cave 11 ; II 11Q2-18, 11Q20-31* - i. m., 108. 109; MARTINEZ, F. G. – TIGCHELAAR, E. J. C.: *The Dead Sea scrolls, study edition*, Leiden [etc.], Brill, 2000, 1188. 1189.

Amikor egymással beszélgetünk, nem tudunk mindent elmondani. Nem csupán azért, mert sietünk, hanem azért, mert nem lehet. Mert olyan valakivel beszélünk, akitől esetleg kenyerünk függ, és ki vagyunk neki szolgáltatva. Máskor sokkal direktebb módon beszélünk és tanítgatjuk a másikat, mert hatalmukat éreztetjük vele, vagy jóindulattal akarjuk őt felvilágosítani rossz tulajdonságaival kapcsolatban, hogy azoknak ne legyen súlyos következménye. Vagy így, vagy úgy, szavainkkal tükröt tartunk mások elé,

elvárva, hogy abba valaki beletekintve megigazítsa magát.

1. Jób barátai is tükröt tartottak Jób elé, de maguk elfelejtettek abba a tükörbe beletekinteni. Ők nem függtek Jóbtól, mertek vele nyíltan beszélni. Talán még jóindulat is volt bennük, amikor Jóbot a bűn-büntetés összefüggéseiről tanították. Csak azt nem hitték el, hogy nekik is van magukon igazítanivalójuk. Jób szavaiban megfordította a neki tartott tükröt, hogy most ők tekintsenek bele és gondolkodjanak azon: mi jár a bűnös embernek (13. vers.). Jób kérdéssé teszi számukra az állítást: amikor tisztában vagytok a bűn büntetésével, ti magatok elhiszitek-e hogy ti sem vagytok biztonságban? Ma is aktuális a kérdés a tanítóknak. Mindenkinek, aki tükröt tart más elé: mást tanítasz, magadat nem tanítod? (Róm 2,21)

2. Népünk nehéz napokat élt át a közelmúltban. Árvíz tört a településekre. A történelem az élet tanítómestere. Ki hitte volna, hogy bekövetkezik, még vele is megtörténik. Magam is megdöbbszemtem településünkön, amikor láttam. Ha valaki csak elmesélte volna, el sem hittem volna, de saját szememmel láttam, milyen hirtelen jön a veszedelem, és hogy semmivé teszi mindazt, amiért az ember fáradozik. Igen, néha Isten is tükröt tart, hogy tekintsünk abba bele. Nem a bűn büntetéséről beszél, hanem arról, hogy aki áll, el ne essék (1Kor 10,12). Vigyázzunk, mert néha példaképpen történnek a dolgok. Jób nemzedékét Jóban át tanította az Isten az árvíz emlegetésével (27,20). Arról, hogy nincs reménye az elvetemültnek, a posztmodern, profán világnak (8. vers), amely lerázza magáról Istent. Nem feltétlenül kell a rosszban büntetést látni. De a hamis reményesség is veszélyes. Amikor semmiből nem akar tanulni az ember. Semmiből, ami mással történik és mindent el tud képzelni, csak azt nem, hogy vele is megeshet, ami mással. Vagy túl hamar vonjuk le a tanulságot más életéből – mint a barátok Jób esetében – anélkül, hogy úgy igazán hálát adnánk Istennek azért, ami nem velünk történik. Túl könnyen alakul ki bennünk az érzés, hogy bűnösebb a másik és túl nehezen vonjuk le a tanulságot a magunk megtérésére nézve, megfélelve Jézus szavainak mélységéről: „Azt gondoljátok, hogy ezek a galileai emberek bűnösebbek voltak a többi galileainál, mivel ezeket kellett elszenvedniük? Nem! Sőt – mondom nektek – ha meg nem tértek, mindnyájan hasonlóképpen veszttek el (Lk 13,2–3).

3. Nem tilos reagálni arra, ami másokkal történik a nyomorúságban. Jób korában sem volt tilos és ismert is volt az (23. vers).³ Az idegen szokások, szellemeket elűző, velük szemben védelmet nyújtó apotropaiikus (baj-elhárító) cselekedetek ironikus formában rögzítik a tény: ennyit ér minden védelem Isten hatalmával szemben. Nyilván az emberek tudták, hogy szörnyű hatalmak okozhatnak pusztulását és joggal akarták elzavarni ezeket a hatalmakat, olykor gúnnyal, kárörömmel együtt.⁴ Ninive, Babel, Jeruzsálem virágzása sem volt fenntartható Isten nélkül. Minden pusztulás csak az Ő védelmében kerülhető el. Egyetlen helyes reakció az eseményekre:

³ A שרק egy sziszegő, sípoló, füttyölő hangadás a versben. A legtöbb helyen olyan hangadásra utal, amely rémületből, megdöbbenésből fakad. Különösen a pusztulás fogalmával együtt, de a שרק lehet a pásztor jeladása is (Bír 5,16), vagy azt fejezi ki, hogy isten összegyűjti a népeket Izráel ellen (Ézs 5,26; 7,18), Zak 10,8 -ban pedig Isten Izráelt szólítja, hogy élvezze áldásait az ígéret földjén. A fogalmat máshol a kéz ide-oda mozgatásával, rázásával említi a Biblia. Másféle kézmozdulatokat hasonló összefüggésekben, más igék írnak le. Ezek utalhatnak a kéz összeütésére, akár rémületből, akár örömezzel (4Móz 24,10; 2Kör 11,12; Zsolt 47,2; 98,8). JerSir 2,15 -ben Jeruzsálem felett ütök össze kezüket az arra járók, füttyüléssel, fejüket rázva. Zof 2,15 -ben Jeruzsálem sorsát különbözteti meg Zofóniás nyelvhasználatára Ninive sorsától.

⁴ Esetleg lehet különbség is a két magatartás között, mely szerint a fej rázása utalt gúnnyra, a kéz pedig fenyegetés volt fizikai károkozást jelezve. A rabbinikus magyarázat a becses érték pusztulását bizonygató magatartást lát ezekben a cselekedetekben.

Istennél keresni menedéket, hozzá térni. Jézus megmutatta, hogy Ő valóban szabadító és Vele a pusztulás is más, mert Ő kihoz a halálból is (Zsolt 68,21).